

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2016
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΟΜΑΔΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α.1.

α. Σχολικό βιβλίο σελ. 39-40: Κατά το έτος αυτό μειώθηκαν οι αποδόσεις των ευρωπαϊκών κεφαλαίων γεγονός που προκάλεσε τη μεταφορά τους προς τα ανατολικά, σε αναζήτηση επικερδών τοποθετήσεων. Η μετακίνηση αυτή πίεσε οικονομικά τους πλούσιους Έλληνες της διασποράς, οι οποίοι αναζήτησαν με τη σειρά τους νέα πεδία επιχειρηματικής δραστηριότητας, ανακαλύπτοντας έτσι και την Ελλάδα.

β. Σχολικό βιβλίο σελ. 92: Ήταν ένα από τα αντιβενιζελικά κόμματα με αρχηγό τον Κυριακούλη Μαυρομιχάλη. Δεν διέφερε από το ραλλικό. Οι εκπρόσωποί του προσπαθούσαν να εκμεταλλευτούν τη συμμετοχή του αρχηγού τους στα πολιτικά πράγματα μετά το κίνημα του 1909. Υποστήριζαν την «Ανόρθωση», που κατά την εκτίμησή τους δεν μπόρεσαν να υλοποιήσουν οι Βενιζελικοί.

γ. Σχολικό βιβλίο σελ. 146, 150, 152: Με βάση το άρθρο 11 της Σύμβασης της Λοζάνης ιδρύθηκε η Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής με έδρα την Κωνσταντινούπολη. Την αποτελούσαν έντεκα μέλη (τέσσερις Έλληνες, τέσσερις Τούρκοι και τρία μέλη-πολίτες ουδέτερων κατά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο κρατών) με αρμοδιότητα τον καθορισμό του τρόπου μετανάστευσης των πληθυσμών και της εκτίμησης της ακίνητης περιουσίας των ανταλλαξιμών. Στην ελληνοτουρκική σύμβαση που υπογράφηκε στις 24 Ιουλίου 1923 προβλεπόταν ότι οι ανταλλάξιμοι θα διευκολύνονταν στη μετακίνησή τους από την Επιτροπή. Φρόντισε το 1924 και 1925 για τη μεταφορά στην Ελλάδα 200.000 Ελλήνων που είχαν παραμείνει στην Καππαδοκία και γενικότερα στην Κεντρική και Νότια Μικρά Ασία.

ΘΕΜΑ Α.2.

α. Λάθος

β. Σωστό

γ. Σωστό

δ. Σωστό

ε. Λάθος

ΘΕΜΑ Β.1.

α. Σχολικό βιβλίο σελ. 84: «Αντίθετα με άλλες χώρες της Ευρώπης... που αποτελούσαν το μεγαλύτερο μέρος του ενεργού πληθυσμού».

β. Σχολικό βιβλίο, σελ. 84-85: «Κατά την περίοδο της διακυβέρνησης της χώρας από τον Χαρίλαο Τρικούπη ... δεν ήταν ικανά να υλοποιήσουν τις επιθυμίες τους».

ΘΕΜΑ Β.2.

Σχολικό βιβλίο σελ. 168-169: «Η άφιξη των προσφύγων αναζωογόνησε και τη βιομηχανία... και τη βιομηχανία έτοιμων ενδυμάτων».

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ.

α. Σχολικό βιβλίο, σελ. 26-27

Με την ίδρυση του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους, το θέμα της δημιουργίας κεντρικής τράπεζας, αλλά και τραπεζικού συστήματος αντάξιου εκείνων που λειτουργούσαν στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης, αποτέλεσε κεντρικό σημείο στους κυβερνητικούς σχεδιασμούς.

Η ίδρυση τραπεζικών ιδρυμάτων δεν θα εξυπηρετούσε μόνο τις κυβερνητικές ανάγκες, τη διαχείριση του κρατικού δανεισμού, την έκδοση χαρτονομίσματος κ.λπ., αλλά θα έδινε λύση στο χρόνιο πρόβλημα των πιστωτικών αναγκών της οικονομίας. Θα εξασφάλιζε δηλαδή στις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες τα απαραίτητα κεφάλαια με όρους οργανωμένης αγοράς και όχι τοκογλυφίας. Σύμφωνα μάλιστα με τις πληροφορίες του Γιάνη Κορδάτου στο κείμενο α, η τοκογλυφία ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένη τα πρώτα χρόνια του ελληνικού κράτους μέσα στη γενικότερη κρίση που επικρατούσε. Όσοι, εκ μέρους των κατοίκων, δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα να επισκευάσουν τα σπίτια τους, που είχαν καταστραφεί στη διάρκεια της Ελληνικής επανάστασης, να αγοράσουν τρόφιμα, να αποκτήσουν τα απαραίτητα για την καλλιέργεια της γης, μηχανήματα, ζώα, κατέφευγαν στην τοκογλυφία ή τα εγκατέλειπαν οδηγώντας τα μ' αυτό τον τρόπο στο μαρασμό. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την περαιτέρω «ταμειακή στενοχώρια του κράτους».

Το πιστωτικό σύστημα της χώρας βρισκόταν πραγματικά, κατά τα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας, σε πρωτόγονη κατάσταση. Ήταν συνδεδεμένο με το εμπόριο των αγροτικών προϊόντων και ιδιαίτερα με τις εξαγωγές της σταφίδας. Οι έμποροι λειτουργούσαν και ως πιστωτές, με τοκογλυφικές διαθέσεις και όρους. Ο δανεισμός κατευθυνόταν, ως επί το πλείστον, προς τους παραγωγούς και δημιουργούσε προϋποθέσεις εκμετάλλευσης, καθώς ουσιαστικά επρόκειτο για έναν τρόπο προαγοράς της επικείμενης παραγωγής, με δυσμενείς για τον παραγωγό όρους. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται από τις πληροφορίες του Πέτρου Πιζάνια στο κείμενο β,

σύμφωνα με το οποίο οι δανειστές δεν δάνειζαν μόνο χρήματα στους αγρότες αλλά και κάποια εμπορεύματα απαραίτητα για το χειμώνα με εγγύηση την παραγωγή των αγροτών της επόμενης χρονιάς. Επειδή όμως αυτό ήταν ένα ρίσκο για τους δανειστές, αφού δεν μπορούσαν να ξέρουν την ποσότητα της παραγωγής, φρόντιζαν για να μην βγουν χαμένοι να ανεβάσουν τους τόκους στα ύψη. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι αγροτικές οικογένειες να μην μπορούν να ανταπεξέλθουν στα χρέη τους κι έτσι να βρίσκονται σχεδόν πάντοτε χρεωμένες απέναντι στους πιστωτές τους.

Την ίδια στιγμή άλλοι κλάδοι της παραγωγής στερούνταν των απαραίτητων για την ανάπτυξη τους πιστώσεων, και έτσι περιορίζονταν οι επιχειρηματικές πρωτοβουλίες. Η κατάσταση αυτή ήταν αντίθετη με τις προθέσεις και τις πολιτικές του κράτους και αποθάρρυνε τα ελληνικά κεφάλαια του εξωτερικού. Οι προσπάθειες για την άρση όλων αυτών των εμποδίων υπήρξαν έντονες και προέρχονταν από πολλές πλευρές. Δεν απέβλεπαν τόσο στην εξάλειψη της τοκογλυφίας, όσο στην παράλληλη δημιουργία ενός πιο σύγχρονου πιστωτικού συστήματος, ικανού να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα ειδικών κοινωνικών ομάδων.

β. Σχολικό Βιβλίο σελ. 27-29

Το μεγάλο βήμα έγινε το 1841, με την ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας, όπως ακριβώς επιβεβαιώνεται στο κείμενο γ. Τα κεφάλαια για την ίδρυσή της προήλθαν κυρίως από το εξωτερικό, ενώ έντονη ήταν η παρουσία κρατικών παραγόντων στις ιδρυτικές διαδικασίες. Οι κύριοι μέτοχοι της Τράπεζας ήταν ο κεφαλαιούχος Εϋνάρδος, το ελληνικό κράτος, 20% του αρχικού κεφαλαίου, Έλληνες έμποροι και επιχειρηματίες της διασποράς, ξένες προσωπικότητες από το χώρο της οικονομίας αλλά και της πολιτικής. Θεμελιωτής της και πρώτος διοικητής υπήρξε ο Γεώργιος Σταύρου. Στις επόμενες διευρύνσεις του κεφαλαίου της Τράπεζας άρχισαν να μετέχουν κεφαλαιούχοι, έμποροι κυρίως, του ελληνικού χώρου (Σκουζές, Ράλλης κ.λπ.). Η δραστηριότητά της στα πρώτα στάδια ήταν μάλλον χωρίς σαφή προσανατολισμό, καθώς οι συνθήκες που επικρατούσαν στην ελληνική οικονομία δεν ήταν δυνατόν να αλλάξουν με ταχείς ρυθμούς. Το μεγάλο της πλεονέκτημα και ταυτόχρονα η κύρια πηγή εσόδων της ήταν το εκδοτικό δικαίωμα, η δυνατότητά της να εκδίδει τραπεζογραμμάτια, χαρτονομίσματα δηλαδή, για λογαριασμό του ελληνικού κράτους. Το τελευταίο μάλιστα ενίσχυε ή και επέβαλλε την κυκλοφορία τους. Ανάλογες πληροφορίες δίνονται και από το κείμενο γ όσον αφορά το εκδοτικό δικαίωμα της Εθνικής Τράπεζας. Οι ιδρυτές της πίστευαν πως με αυτό το προνόμιο θα αυξανόταν η κυκλοφορία του χρήματος στην αγορά με αποτέλεσμα να χορηγούνται δάνεια σε όλους με καλύτερους όρους, δηλαδή με χαμηλότερα επιτόκια. Σίγουρα όμως δεν ήταν εύκολο οι καταστάσεις που επικρατούσαν στην ελληνική οικονομία να αλλάξουν από τη μία μέρα στην άλλη, αφού όσοι κερδοσκοπούσαν από το σύστημα της τοκογλυφίας, είδαν την Εθνική Τράπεζα σαν έναν αντίπαλο που θα σταματούσε τα κέρδη τους. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο συγγραφέας του κειμένου γ, όλοι αυτοί που μπορούσαν να ενισχύσουν την Τράπεζα, αγοράζοντας μετοχές της ή

καταθέτοντας αξιόλογα ποσά, σκόπιμα δεν το έκαναν γιατί κάτι τέτοιο θα τους οδηγούσε στην απώλεια ελέγχου της αγοράς.

Προοδευτικά οι εργασίες της Τράπεζας εξαπλώθηκαν από την Αθήνα στις κύριες επαρχιακές πόλεις (Ερμούπολη 1845, Πάτρα 1846 κ.λπ.), γεγονός που βοήθησε στην αντιμετώπιση των αρνητικών επιρροών που ασκούσε το τοκογλυφικό σύστημα. Η Τράπεζα κέρδισε την εμπιστοσύνη της ελληνικής κοινωνίας, πράγμα που είχε ως συνέπεια τις διαδοχικές διευρύνσεις του μετοχικού της κεφαλαίου. Παρά την εξάπλωση του τραπεζικού συστήματος και την εμφάνιση νέων τραπεζικών ιδρυμάτων, η Εθνική Τράπεζα παρέμεινε για πολλές δεκαετίες το κυρίαρχο τραπεζικό συγκρότημα του ελληνικού χώρου.

Από τη δεκαετία του 1860 άρχισαν να πολλαπλασιάζονται τα τραπεζικά και ασφαλιστικά ιδρύματα στη χώρα. Τα πιο σημαντικά απ' αυτά ήταν η Ιονική Τράπεζα (ιδρύθηκε το 1839 στα υπό αγγλική κατοχή τότε Ιόνια νησιά), η Τράπεζα Ηπειροθессαλίας, η Γενική Πιστωτική Τράπεζα, η Τράπεζα Βιομηχανικής Πίστεως κ.λπ.

ΘΕΜΑ Δ.

Σχολικό Βιβλίο σελ. 215-216

Η επιμονή των επαναστατών στον ένοπλο αγώνα και η παράταση της έκρυθμης κατάστασης, που απειλούσε με κατάρρευση την οικονομική και πολιτική υπόσταση της Κρήτης, ανάγκασε τις Προστάτιδες Δυνάμεις να αποστείλουν αυστηρό τελεσίγραφο προς του επαναστάτες στις 2 Ιουλίου 1905. Οι Γενικοί Πρόξενοι των Δυνάμεων, οι οποίοι υπέγραψαν αυτή τη διακοίνωση καθιστούσαν σαφές ότι δεν μπορούσαν να μεταβάλουν το πολιτικό καθεστώς του νησιού. Διαβεβαίωναν όμως ότι θα επιφέρουν ουσιώδεις εσωτερικές μεταρρυθμίσεις που θα βελτίωναν θεαματικά την κατάσταση, υπό τον ρητό όρο ότι εντός 15 ημερών οι επαναστάτες όφειλαν να καταθέσουν τα όπλα, με παράλληλη χορήγηση γενικής αμνηστείας. Σύμφωνα με τον Κ. Σβολόπουλο, η επιδίωξη του Ε. Βενιζέλου, ο οποίος εκπροσωπούσε την επαναστατική τριανδρία στη συνάντηση της 2 Ιουλίου, ήταν ο συμβιβασμός με δεδομένο ότι οι Μεγάλες Δυνάμεις διατηρούσαν αναλλοίωτη τη στάση τους απέναντι στο ενωτικό και στο πολιτειακό ζήτημα. Ο Ε. Βενιζέλος, μάλιστα, σε απόρρητη επιστολή του πρότεινε στην κάθοδο στην Κρήτη ειδικής εξεταστικής επιτροπής με αρμοδιότητα τη μελέτη της κατάστασης και την εξαγωγή πορίσματος σχετικού με τις επικείμενες μεταρρυθμίσεις.

Οι διαπραγματεύσεις ήταν σκληρές και διήρκεσαν όλο το καλοκαίρι του 1905. Η τελική συμφωνία υπογράφηκε από τον Ε. Βενιζέλο στις 2 Νοεμβρίου 1905 στο μοναστήρι των Μουρνιών Κυδωνίας. Εξασφαλίστηκε γενική αμνηστία και οι Μ. Δυνάμεις δεσμεύτηκαν να επεξεργαστούν ένα χάρτη νέων παραχωρήσεων στον κρητικό λαό, αρνούμενες πάντως να επιτρέψουν την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα. Επίσης, με βάση το κείμενο Α, αποφασίστηκε η επίβλεψη της αρμοστειακής

διοίκησης από τις διεθνείς αρχές και η κάθοδος διεθνούς εξεταστικής επιτροπής. Η απόφασή τους ήταν απόρροια της αδυναμίας τους να συντηρήσουν το αρμοστειακό καθεστώς με τις μικρότερες δυνατές διπλωματικές παραχωρήσεις και θυσίες σε χρήμα και άνδρες, αλλά και η καταστολή του κινήματος μέσω των όπλων.

Πράγματι, η Διεθνής Επιτροπή έφτασε στην Κρήτη τον Φεβρουάριο του 1906. Ανέλαβε να εξετάσει την κατάσταση και τους όρους λειτουργίας του αρμοστειακού καθεστώτος και να υποβάλει σχετική έκθεση. Η έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής δημοσιεύθηκε στις 30 Μαρτίου 1906 και στο απόσπασμά της (Κείμενο Β) γίνεται σαφές ότι το αρμοστειακό καθεστώς «παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα και μεγάλους κινδύνους». Επιπρόσθετα, υπογραμμίζεται ότι «ανταποκρίνεται τόσο λίγο στους πόθους του πληθυσμού», ώστε είναι αδύνατη η ευόδωση των όποιων μεταρρυθμίσεων και η επικράτηση γαλήνης, ησυχίας και ευημερίας. Γι' αυτό, σύμφωνα με τη Διεθνή Επιτροπή, «το μόνο φάρμακο» για την αντιμετώπιση της κρίσης στην Κρήτη θα ήταν η ταχύτερη δυνατή ένωση με την Ελλάδα.

Έπειτα από μακρότατες και επίπονες διαβουλεύσεις με τον Ε. Βενιζέλο και την Ελληνική Κυβέρνηση, οι Μεγάλες Δυνάμεις κατέληξαν σε μια νέα ρύθμιση του Κρητικού Ζητήματος. Το οριστικό κείμενο των μεταρρυθμίσεων προέβλεπε την οργάνωση Κρητικής Χωροφυλακής με εντελώς νέο σχήμα, την ίδρυση Κρητικής Πολιτοφυλακής, με Έλληνες αξιωματικούς που προηγουμένως θα παραιτούνταν από τον ελληνικό στρατό, και την ανάκληση των ξένων στρατευμάτων, μετά την αποκατάσταση της εσωτερικής γαλήνης στην Κρήτη.

Η πολιτική του Βενιζέλου είχε θριαμβεύσει. Αμέσως έπειτα συγκροτήθηκε η Β' Συντακτική Συνέλευση, για την εκπόνηση νέου συντάγματος και η πρώτη πράξη της ήταν η έκδοση ενωτικού ψηφίσματος, μέσα σε ατμόσφαιρα συμφιλίωσης και εθνικής έξαρσης. Με νέα απόφασή τους οι Δυνάμεις παραχωρούσαν στο βασιλιά των Ελλήνων Γεώργιο το δικαίωμα να διορίζει εκείνος τον Ύπατο Αρμοστή της Κρήτης (14 Αυγούστου 1906). Το νησί είχε ουσιαστικά καταστεί μια ιδιότυπη ελληνική επαρχία.